

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

The
New York
Times

جبهه جدید جنگ در سایه ایران و اسرائیل

روزنامه نیویورکتایمز در گزارشی مدعی شده است که اسرائیل طرح و مجری حملات خرابکارانه اخیر به خطوط لوله گاز طبیعی ایران بود. نیویورکتایمز به نقل از دو مقام غربی و یک «استراتژیست نظامی منتسب به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی» نوشته است، دو حمله اخیر به خطوط لوله گاز ایران اقدامی پنهانی از سوی اسرائیل بوده است. به نوشته این گزارش حملات اخیر نشانه تحول جدی در جنگ در سایه بین ایران و اسرائیل است که تا پیش از این سال‌ها از طریق حملات هوایی، زمینی، دریایی و سایبری ادامه داشت. نیویورکتایمز می‌نویسد اسرائیل برای مدت‌ها بود که تاسیسات نظامی و هسته‌ای را درون ایران هدف قرار می‌داد و دانشمندان هسته‌ای و فرماندهان نظامی ایران را درون و بیرون کشور ترور می‌کردند. اسرائیل همچنین اقدام به حملات سایبری کرد که سرورهای متعلق به وزارت نفت ایران را از کار انداخت و باعث هرج و مرج در پمپ‌های بنزین سراسر ایران شد اما منفجر کردن زیرساخت‌های انرژی کشور که توسط صنایع، کارخانه‌ها و میلیون‌ها شهروند غیرنظامی مورد استفاده قرار می‌گیرد، نشانه تشدید جنگ پنهانی است و به گفته مقام‌ها و تحلیل‌گران نشانه باز شدن یک جبهه جدید است. جواد اوجی، وزیر نفت ایران گفت: «هدف دشمن قطع کامل جریان گاز در زمستان برای تعداد زیادی از شهرهای بزرگ و استان‌های کشورمان بود». اوجی پیش از این نیز انفجارها را «حملات تروریستی و خرابکارانه» توصیف کرده بود، اما اسرائیل را عامل این حملات معرفی نکرد. دفتر نخست‌وزیر اسرائیل، حاضر به پاسخ در این مورد نشده است. مقام‌های غربی و استراتژیست نظامی ایرانی می‌گویند که حمله به خطوط لوله گاز توسط اسرائیل نیازمند شناخت و هماهنگی کامل بود، به‌ویژه اینکه دو خط لوله به صورت هم‌زمان در دو محل متفاوت منفجر شده‌اند.

یک مقام غربی می‌گوید که این حمله یک حمله نمادین بزرگ بود که اقدام به تعمیر آن برای ایران ساده بود و آسیب ناچیزی به شهروندان غیرنظامی وارد کرد اما به گفته این مقام، انفجارها هشدار صریحی می‌دهند که با توجه به توسعه جنگ در منطقه و افزایش تنش‌ها میان ایران با آمریکا و اسرائیل، اسرائیل چه آسیب‌هایی می‌تواند وارد کند. مقام‌های غربی می‌گویند که روز پنجشنبه اسرائیل عامل یک انفجار هم در یک کارخانه مواد شیمیایی در نزدیکی تهران بود که مناطق اطراف را لرزاند و دود غلیظی را در آسمان منطقه ایجاد کرد اما مقام‌های محلی می‌گویند که انفجار در کارخانه به دلیل حادثه‌ای در منبع سوخت این کارخانه بوده است.

ایران گفته است که تمایلی به درگیری مستقیم با ایالات متحده آمریکا ندارد و همچنین دخالت در حمله ۷ اکتبر حماس به اسرائیل و همچنین حملات مداوم به اهداف آمریکایی و اسرائیلی را در منطقه تکذیب کرده است. حمله و ضدحمله در منطقه در ماه‌های اخیر به شکل چشمگیری افزایش پیدا کرده است. اسرائیل دو فرمانده ارشد ایرانی را در سوریه ترور کرده است و ایالات متحده بعد از حمله پهبادی که باعث کشته شدن سه نظامی اش شد، به پایگاه‌های منتسب به سپاه پاسداران و نیروهای نیابتی اش در عراق و سوریه حمله کرده است. ایران ماه ژانویه یکی از بزرگ‌ترین حملات تروریستی در خاک خود را متحمل شد و بمب‌گذاران انتحاری باعث کشته شدن ۱۰۰ شهروند در مراسم سالگرد ژنرال قاسم سلیمانی شدند. شاهین مدرس، تحلیل‌گر مسائل امنیتی درم می‌گوید: «این مسئله نشان می‌دهد که شبکه پنهانی که در ایران فعالیت می‌کنند، فهرست اهداف خود را توسعه داده‌اند و اهدافی را فراتر از تاسیسات نظامی و هسته‌ای در فهرست قرار داده‌اند. این اقدام یک چالش بزرگ و یک مشکل حیثیتی برای دستگاه‌های اطلاعاتی و امنیتی ایران است.» این حمله روز چهارشنبه چندین نقطه از خط لوله گاز طبیعی را در استان‌های فارس و چهارمحال و بختیاری هدف قرار داد اما نتیجه این حملات، اختلال در گازرسانی در منازل مسکونی، ساختمان‌های دولتی و کارخانه‌های بزرگ در پنج استان ایران شد. همایون فلک‌شاهی، تحلیل‌گر انرژی در مؤسسه کپلر می‌گوید: «اثر این حمله بسیار زیاد بود چرا که این دو خط لوله اصلی از جنوب به شمال کشیده شده‌اند. ما تاکنون اقدامی در این سطح و مقیاس مشاهده نکرده بودیم.»

دیپلمات
های
ایرانی

دیپلمات آنگلو فیل

کارنامه دیپلماتیک پرنس میرزا محمدعلی خان علاء السلطنه
از لندن تا صادرات عظیمی

داوود دشتبانی

خبرنگار گروه دیپلماسی

حسین علاء، دیپلمات و سیاستمدار دوران پهلوی که نزدیک به شصت سال از سفارت و کالت مجلس تا وزارت و نخست‌وزیری و نهایتاً وزارت دربار را تجربه کرد، رجالی نامدار بود اما او تمامی این ترقی را مرهون خاندان و مهمتر از همه پدرش بود که باید به اندازه پسر نامدار می‌شد اما کمتر شناخته شده است. محمدعلی خان علاء السلطنه که دو بار نخست‌وزیر و هشت بار وزارت امور خارجه را تجربه کرد، یکی از طولانی‌ترین تجربه‌های سفارت را با ۱۶ سال حضور در لندن کسب کرد و با این حال نام بزرگی از خود در سیاست به جا گذاشت؛ کسی که لقب علاء السلطنه یعنی فردی که موجب بلندی نام سلطان شد را از ناصرالدین شاه و لقب پرنس محمدعلی خان را از مظفرالدین شاه دریافت کرده بود در

عباس میرزا نایب السلطنه به افسران فرانسوی سپرده بود، مهندسی را آموخت.

بمبئی، بغداد و تقلیس

وی با سمت ناظم آجودان‌باشی به استخدام وزارت خارجه درآمد و ابتدا به مدت ده سال به‌عنوان سرکنسول ایران به بمبئی رفت و سپس عنوان کارپرداز را احراز کرد. وی بعد از بازگشت به ایران با دختر حاج میرزا محمدخان مجدالملک سینیکی که از دوستان نزدیک پدرش بود، ازدواج کرد و همین ازدواج زمینه ترقی‌های آینده او شد. هما خانم ملقب به عظمت‌الدوله دختر مجدالملک و خواهر میرزا علی‌خان امین‌الدوله بود. چهار فرزند به نام‌های میرزا مهدی‌خان مشیرالملک که پس از مرگ پدر لقب علاء السلطنه نصیب او شد و میرزا محمدخان و پزشک نام‌آشنای تهران، جمشیدخان کارمند بلندپایه وزارت امور خارجه و میرزا حسین‌خان علاء‌الدوله که در زمان پهلوی‌ها دو بار به نخست‌وزیری و چند بار به جایگاه وزارت رسید از نتایج این ازدواج بود.

محمدعلی‌خان پس از بازگشت از بمبئی ملقب به معین‌الوزراء شد. سپس مدتی به فرمان میرزا سعیدخان مؤتمن‌الملک، وزیر خارجه که حاکم گیلان نیز بود، به نیابت حکومت گیلان منصوب شد. پس از آن به کارپردازی بغداد مامور و سپس سرکنسول شد. او در مدت هشت سال مسئولیتش بر خوردهای بین شیعه و سنی را در این منطقه که بسیار شدید بود، کاهش داد. معین‌الوزراء پس از مأموریت در بغداد به اداره روس وزارت خارجه منتقل شد. این دفتر راهگشای او در مشاغل آینده بود. او به تقلیس رفت. اولین مأموریت او همراهی شاهزاده عزالدوله برادر ناصرالدین شاه برای رفتن به مراسم تاجگذاری الکساندر سوم پادشاه روسیه بود. میرزارضاخان ارفع‌الدوله، نایب سفارت، می‌نویسد به من تلگراف شد که این هیئت، مترجم روسی ندارند شما حاضر باشید حرکت کنید و من تلگراف را به علاء السلطنه نشان دادم: «علاء السلطنه به وزارت خارجه تلگراف کرد که چون اول ورود به آنجا است اگر بنا باشد نایب من به تاج‌گذاری برود و من اینجا بمانم در نظر قفقازی‌ها از برای من خوب نیست و خواهش کرد او را هم مأمور نمایند... علاء السلطنه را هم به سمت نیابت اول این هیئت معرفی کردند.» اما دلیل ارتقاء او به درجات بالاتر، سفر سوم ناصرالدین شاه به فرنگ بود که از تقلیس دیدن کرد و مهمان معین‌الوزراء بود: «شنبه یازدهم... شب خانه معین‌الوزراء شاه و همراهان مهمان بودند. چند نفر روضه‌خوان هم آورده بودند مختصر روضه‌خوانی کردند بعد از شام منزل آمد.»

مأموریت ۱۶ ساله لندن

گویا مهندانداری او مورد توجه ناصرالدین شاه قرار گرفت زیرا پس از بازگشت به ایران در لقب علاء السلطنه به او مرحمت سپس به سفارت لندن منصوب شد. پیش از او میرزا ملکم خان وزیر مختار در لندن بود و به واسطه اتهام رشوه و کلاهبرداری در عقد قرارداد لاتاری به همراه میرزا محمدعلی‌خان فریدالملک، منشی سفارت، به ایران فراخوانده شد ولی از این امر سرپیچی کرد و به ایران بازنگشت. علاء السلطنه که جانشین او شده بود، در مارس ۱۸۹۰ راهی انگلستان شد و یکی از طولانی‌ترین دوران سفارت را در دولت بی‌ثبات قاجاری کسب کرد و به مدت شانزده سال این سمت را برعهده داشت. ورود علاء السلطنه به سفارت انگلستان مصادف با اختلافات ایران و انگلستان بر سر قرارداد «لاتاری» و مهمتر از آن قرارداد رژی یا واگذاری امتیاز توتون و تنباکو بود که منجر به فتوای معروف تحریم تنباکو توسط میرزای شیرازی و نخستین اعتراض عمومی و موفق در تاریخ سلطنت ایرانی را رقم زد و دولت را مجبور به لغو این قرارداد کرد. میانجیگری و تلاش برای حل این مسائل توسط علاء السلطنه او را به یک دیپلمات مجرب و همچنین به یکی از دوستان و محارم صدراعظم امین‌السلطان تبدیل کرد. او ابتدا اختلافات بین ملکم و دولت ایران را برطرف و از سوی دیگر مطبوعات انگلستان را که علیه ایران می‌نوشتند، ساکت کرد و از همه مهمتر مذاکرات دیپلماتیک او با دولت انگلستان موفقیت‌آمیز بود و توانست ناراضیاتی پس از لغو این دو قرارداد را کنترل و کاهش دهد. او در این مذاکرات با افرادی مانند لرد سالیسبوری، لرد کرزن، لنداون که از دیپلمات‌ها و رجال برجسته بریتانیایی بودند گفت‌وگو کرد و در نهایت توانست اوضاع به‌هم‌ریخته سیاسی بین دو کشور را آرام کند و از همین طریق نیز به سیاست انگلیس در ایران نزدیک شد و در دوران نخست‌وزیری و وزارت امور خارجه از حمایت بریتانیا برخوردار بود. او در این دوران برای افزایش سهم ایران از قرارداد نفت داری نیز تلاش کرد و مکاتباتی در این زمینه با دولت بریتانیا داشت. یکی دیگر از کارهای مهم علاء السلطنه در هنگام سفارت، رسیدگی و مشخص کردن حاکمیت ایران بر منطقه «هشتادان» در مرز ایران و افغانستان بود. ناصرالدین شاه در نامه‌ای از علاء السلطنه خواست: «امر هشتادان سرحد ما و افغانستان که قریب یک سال است فراری توسط ولف و مک‌لین داده شده و نقشه آن از طرفین امضاء شده،

میان رجال وطن دوست و خائن قاجار به کارنامه‌ای میانه از خود به جا گذاشت و از یادها فراموش شد، نه خدمتی بزرگ از او به یادها ماند و نه امتیازاتی که به دولت‌های خارجی اعطا کرد؛ آنچنان چشمگیر بود که منفور تاریخ شود. علاء السلطنه روی هم‌رفته دو بار نخست‌وزیر، هشت بار وزیر خارجه، سه بار وزیر علوم و معارف، دو بار وزیر فواید عامه و تجارت و یک بار وزیر عدلیه بوده است. او مردی پایبند به شریعت، تودار و محافظه‌کار و هوادار سیاست انگلیس در ایران بود اما در عین حال درستکار و پاکدست بود و هنگام مرگ مال چندانی از او به جا نماند. اکنون خانه او در درازاشیب که باغ علاء نام داشت محل دفتر انجمن خوشنویسان ایران است.

میرزا محمدعلی‌خان، فرزند میرزا ابراهیم مهندس و دختر نظام‌العلماء تبریزی که اصالت‌شان از خوی آذربایجان بود، در خوی یا تبریز به دنیا آمد. با تحصیلات مقدماتی زبان فرانسه را هم آموخت و سپس به خاطر مأموریت پدرش به بغداد رفت و تحصیلات خود را در آنجا پی گرفت و زبان عربی را به خوبی آموخت. با مرگ پدرش در بغداد به ایران بازگشت و میان دانشجویانی که